

Agnieszka Skorupińska, Counsel, Praktyka Prawa Ochrony Środowiska, Kancelaria CMS,

Bartosz Gauza, Prawnik, Praktyka Prawa Ochrony Środowiska, Kancelaria CMS

Zmiany w ustawie o odpadach

- cyfryzacja systemu gospodarowania odpadami

24 listopada 2017 roku Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw, która istotnie modyfikuje polski system gospodarowania odpadami. Celem nowych przepisów jest m.in. dostosowanie polskiego prawa do regulacji unijnych oraz ograniczenie tzw. „szarej strefy” i nieprawidłowości w gospodarce odpadami.

■ Zmiany w zakresie kwalifikacji odpadów jako niebezpieczne

Pewna część znowelizowanych przepisów ma swoje źródło w prawie unijnym. Spośród zmian, dla których impulsem jest prawodawstwo unijne, najistotniejsze są te, które wynikają z wej-

ścia w życie rozporządzenia Komisji (UE) nr 1357/2014 oraz rozporządzenia Rady (UE) 2017/997. Rozporządzenia te wprowadzają zmiany do załącznika III Dyrektywy Odpadowej określającego właściwości odpadów, które czynią z nich odpady niebezpieczne. W konsekwencji obowiązywania tych dwóch unijnych aktów prawnych na

mocy nowelizacji został uchylony dotychczasowy załącznik nr 3 do Ustawy o odpadach, który do tej pory zawierał określenie właściwości odpadów niebezpiecznych na gruncie prawa polskiego. Od 6 stycznia 2018 roku art. 3 ust. 4 ustawy o odpadach stanowi wprost, że właściwości powodujące uznanie odpadów za odpady niebezpieczne oraz warunki takiego uznania określają wyżej przywołane rozporządzenia unijne. Jest to ważna zmiana, gdyż w przypadku niektórych rodzajów odpadów może ona docelowo skutkować przekwalifikowaniem odpadów dotychczas uznawanych za inne niż niebezpieczne na właśnie niebezpieczne. To z kolei będzie się wiązało z większymi kosztami zagospodarowania, a nawet koniecznością przeorganizowania

gospodarki odpadami w firmie. Oznacza to, że warto sprawdzić, jak zgodnie z przepisami europejskimi będą kwalifikowane odpady wytwarzane w ramach prowadzonego biznesu.

■ Bardziej uszczelniony obieg dokumentów odpadowych

Drugim celem nowelizacji jest ograniczenie tzw. „szarej strefy” w gospodarce odpadami. Temu zadaniu mają służyć zmiany dotyczące ewidencji odpadów, a w szczególności tzw. kart przekazania odpadów (KPO). KPO jest podstawowym dokumentem ewidencyjnym w obszarze gospodarki odpadów. Służy ona potwierdzeniu, że dany podmiot w sposób poprawny i zgodny z prawem postępuje z posiadanymi odpadami. Ta rola KPO nie ulegnie zmianie, zmieni się natomiast sposób, w jaki KPO będzie wystawiana oraz zakres danych, które muszą być w niej ujęte. Otóż od 1 stycznia 2020 roku, KPO będą mogły być generowane tylko za pośrednictwem tzw. BDO, czyli elektronicznej Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, w trybie bezpośredniego połączenia. Zalogowany podmiot przekazujący odpady będzie obowiązany wprowadzić wymagane informacje za pośrednictwem BDO. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu nowelizacji, ewentualne zmiany w KPO dokonane przez przyjmującego odpady będą musiały zostać zaakceptowane przez przekazującego odpady.

Ustawa nowelizująca wprowadza także kartę przekazania odpadów komunalnych (KPOK), która stanowi odrębny od KPO dokument służący każdorazowemu potwierdzeniu przejęcia odpadów komunalnych oraz rozliczeniu mas tych odpadów odebranych z terenów poszczególnych gmin w systemie dziennym. KPOK będzie sporządzana odrębnie dla każdego transportu. Wprowadzenie i edycja danych w KPOK również mają być dokonywane za pośrednictwem BDO i będą opierać się na

tych samych zasadach co w przypadku KPO.

Ustawa nowelizująca nakłada także na posiadaczy odpadów, którzy kolejno będą przekazywali sobie KPO, obowiązek ich uzupełniania w zakresie wykonywanych przez siebie czynności. Inne informacje będzie wprowadzać wytwórca odpadów, inne transportujący, a jeszcze inne ten, kto zbiera lub przetwarza odpady. Od zakresu wykonywanych czynności będzie zależeć też zakres informacji, które mają być wprowadzone. Z ustawy nowelizującej wynika także, że zakres danych, które będą musiały zostać zamieszczone

KPO jest podstawowym dokumentem ewidencyjnym w obszarze gospodarki odpadów. Służy ona potwierdzeniu, że dany podmiot w sposób poprawny i zgodny z prawem postępuje z posiadanymi odpadami

w KPO będzie szerszy niż dotychczas. Od dnia wejścia w życie odpowiednich przepisów, KPO będą musiały zawierać datę i godzinę rozpoczęcia transportu do odbiorcy odpadów oraz ich przejęcia, ale także masę, kod i nazwę rodzajów odpadów. Zwłaszcza konieczność określenia masy odpadów będzie problematyczna w praktyce, gdyż będzie się wiązała z doposażeniem w odpowiednie wagi w celu jej weryfikacji także u wytwórcy odpadów.

Obecnie obowiązek posiadania KPO spoczywa na każdym posiadaczu

odpadów w rozumieniu ustawy, takiego wymogu nie ma natomiast wobec kierowców transportujących odpady. Ustawa nowelizująca przewiduje natomiast, że będzie kierowca będzie musiał posiadać potwierdzenie wygenerowane z BDO. W przypadku kontroli potwierdzenie musi umożliwiać weryfikację informacji zawartych w KPO ze stanem rzeczywistym. W związku z nałożeniem na kierowców transportujących odpady obowiązku posiadania potwierdzenia z BDO ustawa nowelizująca likwiduje możliwość tworzenia zbiorczych KPO obejmujących łącznie odpady danego rodzaju przekazywane w okresie jednego miesiąca za pośrednictwem tego samego transportującego odpady. Autorzy projektu stoją na stanowisku, że dzięki rozszerzeniu obowiązków ewidencyjnych na transportujących odpady oraz zlikwidowaniu zbiorczej KPO będzie można uniknąć licznych patologii w zakresie przekazywania odpadów. Branża odpadowa argumentuje jednak, że zmiany te spowodują znaczny wzrost pracy administracyjnej po stronie przedsiębiorców, bowiem każdy ładunek odpadów przekazany dalej będzie musiał zostać opatrzony indywidualną KPO.

Z kolei odbiorca odpadów będzie musiał każdorazowo potwierdzić w BDO ich przejęcie, podać informację o dacie i godzinie przejęcia odpadów oraz dodać informacje o masie odpadów jeśli będzie się ona różnić od masy podanej przez przekazującego odpady. Inspekcja będzie mogła na tej podstawie ustalić szczegółowe informacje o transporcie odpadów, co ma na celu m.in. zapobieganie powstawaniu tzw. dzikich wysypisk. Duża skala zjawisk patologicznych w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności odpadami komunalnymi została podkreślona przez autorów ustawy nowelizującej. Zjawiska te przyjmują często formę fikcyjnego przetwarzania odpadów, w wyniku czego ich znaczne ilości są porzucane w lasach i wyrobiskach. Zgodnie z założeniami wprowadzanych zmian, ciągły dostęp do informacji dotyczących

transportu odpadów za pomocą BDO oraz możliwość weryfikacji zgodności ze stanem rzeczywistym prowadzonej przez posiadaczy odpadów ewidencji odpadów pozwoli na pełny nadzór nad strumieniem odpadów oraz na sprawne reagowanie w przypadkach stwierdzenia podejrzenia naruszeń. Zmiany te mają więc znacznie poprawić pracę organów ochrony środowiska, organów ścigania i innych służb.

■ Wpis do rejestru odpadowego

Przeniesienie obowiązków ewidencyjnych i sprawozdawczych do BDO wiąże się także z wprowadzeniem zmian dotyczących wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej wytwórcy odpadów (z pewnymi wyjątkami) nie podlegali wpisowi do rejestru ani na wniosek, ani z urzędu. Podmioty te są jednak obowiązane do prowadzenia ewidencji odpadów oraz do składania sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami, co zgodnie z założeniami ustawy nowelizującej wymaga uzyskania dostępu do indywidualnego konta w BDO tworzonego przy okazji wpisu do rejestru. W związku z tym na wytwórcach odpadów obowiązanych do prowadzenia ewidencji ciąży obowiązek uzyskania wpisu do rejestru na wniosek złożony do właściwego marszałka województwa. Od momentu utworzenia BDO i rejestru, czyli od 24 stycznia 2018 r., przedsiębiorcy mają pół roku na złożenie wniosku o wpis do rejestru.

Należy także wspomnieć o sankcjach grożących za niedopełnienie nakładanych przez ustawę nowelizującą obowiązków. Naruszenia dotyczące nowych obowiązków związanych z prowadzeniem KPO i KPOK przez posiadaczy odpadów będą zagrożone karą grzywny. Dodatkowo na sankcje finansowe narażeni będą transportujący odpady, którzy w trakcie transportu nie będą posiadać odpowiedniego potwierdzenia

wygenerowanego z BDO. Warto zauważyć, że karą grzywny zagrożony będzie jedynie brak posiadania potwierdzenia wygenerowanego z BDO, natomiast brak możliwości weryfikacji informacji zawartych w KPO ze stanem rzeczywistym nie będzie obciążał transportującego odpady.

■ Czas na dostosowanie do nowych wymogów

Nowe przepisy dotyczące ewidencji odpadów, wypełniania KPO i odpowiednie przepisy karne będą obowiązywały od 1 stycznia 2020 roku. Termin ten wydaje się odległy jednak ze względu na praktyczną doniosłość zmian, przygotowanie do dostosowa-

Zgodnie z założeniami wprowadzanych zmian, ciągły dostęp do informacji dotyczących transportu odpadów za pomocą BDO oraz możliwość weryfikacji zgodności ze stanem rzeczywistym prowadzonej przez posiadaczy odpadów ewidencji pozwoli na pełny nadzór nad strumieniem odpadów oraz na sprawne reagowanie w przypadkach stwierdzenia podejrzenia naruszeń

nia do nowych przepisów na poziomie poszczególnych przedsiębiorstw trzeba będzie zacząć z wyprzedzeniem. Oznacza to, że wszyscy uczestnicy procesu zagospodarowania odpadów, w tym wytwórcy i transportujący będą musieli mieć dostęp do BDO za pośrednictwem Internetu w czasie rzeczywistym. Autorzy projektu ustawy nowelizującej wskazują, że późniejsze wejście w życie tych przepisów wynika z konieczności zapewnienia w pierwszej kolejności sprawnego wdrażania BDO w zakresie rejestru. Niezawodne działanie systemu BDO będzie kluczowe dla płynnego funkcjonowania wielu przedsiębiorstw mających do czynienia z gospodarowaniem odpadami. Szczególne znaczenie ma to dla transportu odpadów, który będzie możliwy zgodnie z prawem tylko w przypadku prawidłowego działania BDO.

Oparcie całej ewidencji prowadzonej w czasie rzeczywistym na systemie informatycznym wymaga by był on stabilny. Konieczne też są regulacje, które miałyby zastosowanie w przypadku braku dostępu do BDO. Tych jednak w ustawie nowelizacyjnej brakuje, nie zostały w niej bowiem określone żadne reguły postępowania w przypadku awarii systemu. Administracja publiczna ma niecałe dwa lata na wdrożenie nowego systemu. Pozostaje mieć nadzieję, że czas ten zostanie dobrze wykorzystany i zgodnie z postulatami zgłaszanymi w trakcie prac legislacyjnych do testów systemu zostaną włączeni przedstawiciele dużych, średnich i małych przedsiębiorstw. □

Przypisy:

(1) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1357/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r. zastępujące załącznik III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L 365 z 19.12.2014, str. 89, z późn. zm.)

(1) Rozporządzenie Rady (UE) 2017/997 z dnia 8 czerwca 2017 r. zmieniające załącznik III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w odniesieniu do niebezpiecznej właściwości HP 14 „Ekotoksyczne” (Dz. Urz. UE L 150 z 14.06.2017, str. 1)

(1) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 21 z późn. zm.)